

ἀρχὴν ἱερομηνίαν ἄγουσι, καὶ δεξιούνται ἀλλήλους ἐν ταύτῃ μάλιστα, καὶ προσαγορεύουσι, νομισμάτων τε ἀντιδόσει καὶ κοινωνίᾳ τῶν γῆς καὶ θαλάττης καλῶν.» Ἄλλὰ, παρεκτός τῶν φιλοδωρημάτων, τῶν ἐδεσμάτων, τῆς νομισματοφόρου Ἀγιοβασιλόπηττας, τὰ ὁποῖα μᾶς κάμνουσι, καὶ γέροντας ἤδη, νὰ σκιρτῶμεν κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν πρὸς τὴν μνήμην τῶν παιδικῶν μας χρόνων, εἶνε πρὸ πάντων μνήμης ἄξια καὶ σπουδῆς τὰ *Kálartha*, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχαίῃ ἀφέλειαν διέστρεψέ τις, ἀπειρόκαλος, φαίνεται, δάσκαλος, (καθὼς ἄλλος τοιοῦτος διώρωσε τὸν Ἐρωτόκριτον), ἀντεισάξας, κακῆ τύχῃ, δειλίας, ἐν Ἑλλάδι τὴν πληκτικωτάτην καὶ ἀνούσιον ἐκείνην περὶ γραμμάτου βαψωδιαν, διὰ τῆς ὁποίας μᾶς ζαλίζουν κατ' ἔτος τὰ παιδιά, πληρωνόμενα, ὅχι νὰ ἐξακολουθήσωσιν, ἀλλὰ νὰ παύσωσιν ἄδοντα τὸ ταχύτερον, ὡς ὁ Ἀράβιος αὐλητὴς ἐκεῖνος, ὅς

«Χαλκοῦ μὲν ἤβει, τεττάρων δ' ἐπαύετο.»

Πόσον τερπνότερον, καθόσον καὶ φυσικώτερον καὶ πατροπαράδοτος σεβαστότερον, μὲ ἐθελγεν, ἐνθυμοῦμαι, παιδίον ἔτι, ὁ θίασος τῶν ἐν τῇ Κάλκῃ κωπηλατῶν, ἐρχόμενος μετὰ τοῦ βιολίου καὶ τοῦ λαούτου του, περὶ τὴν δευτέραν τῆς νυκτὸς ὥραν, παρὰ τὴν θύραν τῆς πατρικῆς οἰκίας, καὶ ἐρωτῶν, σκαιότερα καὶ ὑποβεβρεγμένη πῶς τῇ φωνῇ: *Νὰ καλαρθίσουμε;* καὶ ἀρχόμενος μετὰ βακχικῆς, ἀλλ' ἠδέϊας συμφωνίας τὰ, τίς οἶδεν ἀπὸ πόσων ἑκατοντάδων ἑτῶν ἀναλλοιώτως ἐπαναλαμβανόμενα καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε γλυκυθυμίας ἀκούμενα, *Kálartha*; Ἀρχιμηνιὰ κῆ ἀρχιχρονιὰ κῆ ἀρχὴ καλὸς μᾶς χρόνος: Ἀγιο-Βασιλῆς; ἔρχεται κτλ.

Ἄποια δὲ προσοχὴ ἐκυρίευσ, καὶ ὁπόσοι παλμοὶ καρδίας συνεκίνουν τὴν οἰκοδέσποιναν ἰδίως καὶ μάλιστα τὰς *Demoiselles*, ὅταν ἤρχοντο τὰ ἐγκώμιά των!

Εἶπομε τοῦ Ἀφέντη μας, ὅς ἔποῦμ' καὶ τῆς Κερᾶς μας: Κερὰ ἕψηλῃ, Κερὰ λιγνῇ, Κερὰ καμαροφρύδα, πῶχαις τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ τὸ φεγγάρι στήθη, καὶ τοῦ κοράκου τὸ φτερό ἔχεις καμαροφρύδι κτλ.

Κόπτετε, κόπτετε, λογιώτατοι καὶ φιλόσοφοι, κόπτετε καθ' ἡμέραν ἀνά ἕνα κρᾶδαμον τοῦ εὐθαλοῦς δένδρου τῶν πατροπαράδοτων ἐθνικῶν παραδόσεων, καὶ ἀναπαύητέ ποτε εὐχαριστημένοι ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ἡγμένου αὐτοῦ σκελετοῦ! Ἄλλ' ἄφετε τοῦλάχιστον εἰς τὸν λαὸν τὴν ἀρχαίῃ καὶ ἀπείριττον πόησίν του, τὰς ἀναμνήσεις, τὰ ἔθνη, τὰς παραδόσεις του. Θέλει νὰ μάθῃ τις πόσων αἰῶνων ἀρχαιότητα ἔχουσι τὰ γελῶμενα σήμερον ταῦτα *kálartha*; Ἰδοὺ τί περὶ αὐτῶν λέγει Μιχαὴλ ὁ Ψελλός:

Ἡ τῶν Καλανδῶν Ἰταλίας ἡμέρα. . .

Ῥώμης μὲν οὕσα δόγμα τῆς παλαιτέρας,

εὐάγγελον δ' ἄθρυμα τῆς νεωτέρας, . . .

Τὰς γὰρ Καλανδας οἶδεν ἡ Κωνσταντινου.

Πρὸ τῶν θυρῶν δὲ συντρέχουσι μυριοί,

σκιρτῶντες ἡδὺ καὶ γελῶντες ἀθρόον,
εὐάγγελον σκίρτημα τοῦ παντός χρόνου,
εὐήχον οἰώνισμα, κήρυγμα ξένον.¹

¹ Ἡ ἐπομένη ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ἐγράφη τῇ 1 Ἰανουαρίου 1859, ἐκ τῶν Φυλακῶν τοῦ Γκαρμπολά. Τὸ πρωτότυπον αὐτῆς εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ ἐν Ἀθῆναις κ. Ἐδουάρδου, γαμβροῦ ἐπ' ἀδελφῆ τοῦ ἀειμνήστου ποιητοῦ. Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡ. ΣΟΥΤΣΟΥ

Ποθεινοτάτῃ αὐταδέλφῃ!

Ἄντι φίλης ἀνθρωπίνης φωνῆς, ἀπαίσιος κρότος τηλεβόλων ἐξύπνισέ με σήμερον εἰς τὴν φυλακὴν ἀναγγέλων μοι τὸ νέον ἔτος δουλικὸν καὶ πῶδρομον ἰσῶς ἄλλων ἔτι ἐξ τοιούτων. Ἄλλὰ μὴ, ἀγαπητῇ ἀδελφῇ, μὴ ἐπιχύσης δάκρυ λύπης ἀντὶ χαρᾶς εἰς τὸν μακρυτικὸν στέφανον, τὸν ἐπιτεθέντα εἰς τὴν κεφαλὴν μου ὑπὸ τῶν Γραμματέων καὶ Φαρισσαίων τῆς Ἑλλάδος.

Κενὸν σχεδὸν ἔχων τὸ βαλάντιον, προσφέρω σοι, ὡς μόνον δῶρον τοῦ ἁγίου Βασιλείου, ἐν εἰκονισμάτιον καλλιτεχνίας Ῥωσικῆς, ἀλλὰ τὸ τιμαλφέστερον πάντων εἰς καρδίαν χριστιανικὴν ἔλπίζω δὲ ὅτι ἐκ τῶν πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον ἐσθινῶν σου δεήσεων μία ἔσεται καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἐμοῦ τοῦ εἰς χεῖρας Πιλάτων καὶ Ἰσκαριωτῶν ἐμπεσόνητος.

Ἐπεύχομαί σοι μεθ' ὅσης ζέσεως διατηρῶ εἰσέτι ἐν τῇ καρδίᾳ υγείαν, μακροβιότητα καὶ πᾶσαν πανοικεῖ εὐημερίαν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1 Ἰανουαρίου 1859.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΟΥΤΣΟΣ.

Υ. Γ. Ἐσωκλειῶ ἐπτὰ μόνον τάληρα, ὅσα μοι εὐρέθησαν πρόχειρα, πρὸς ἀγορὰν σακχαρικῶν διὰ τὸν οὐρανίσκον τῶν φιλάτων ἀνεψιῶν.

Διατὶ ἡ ἐκκλησία τῆς Καπνικαρῆας ὀνομάζεται

ΚΑΠΝΙΚΑΡΕΑ

Σώζεται παράδοσις ἐν Ἀθήναις ὅτι ἡ ἐκκλησία Καπνικαρῆα ἐπωνομάσθη οὕτως ἐκ τοῦ καπνίσματος τὸ ὁποῖον μόνον ὑπέστη, ὅτε ποτὲ οἱ Τούρκοι ἠθέλησαν νὰ τὴν καύσωσιν.² Ἄλλη ἐξήγησις δύναται νὰ ἦνε ἡ ἐξῆς: Ἐν Ἀθήναις ἐπεκράτησε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ συνήθεια νὰ προσονομάζωνται αἱ ἐκκλησίαι διὰ τινος ἐπωνύμου σχέσιν ἔχοντος ἢ πρὸς τὸν κτήτορα ἢ ἀλλήν τινα αἰτίαν. Οὕτως ὑπῆρχον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως αἱ ἐκκλησίαι ἅγιος Νικόλαος Καλογριῶνης, Παναγία τὸ καντήλι, Παναγία τοῦ Ῥο-

1. Σ. Δ. Βυζάντιος.

2. Ὁ Διονύσιος Σουρμελῆς (Κατάστασις συνοπτικῆ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν ἀπὸ τῆς πτώσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμίων μέχρι τῆς τέλους τῆς Τουρκοκρατίας) λέγει:

«Αἱ Ἀθῆναι ἔμειναν ἔρημοι ἀπὸ τὰ μέσα Μαρτίου 1688 μέχρι τῶν 1690. Τὰ τουρκικὰ στρατεύματα εἰσελθόντα παρέδωκαν αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ. Ἡ ἐκκλησία τῆς Παναγίας ἡ Καπνικαρῆα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν διότι εἰς τὴν ἐπιστροφὴν των οἱ κάτοικοι (1715) καθαρίζοντες τὴν ἐκκλησίαν, εὑρον μεταξὺ τῆς κεκαυμένης ὕλης τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ἄκαυστον μὲν, ἀλλὰ κατακαπνισμένην ὅλην, ἐφ' ᾗ καὶ Καπνικαρῆαν ἐκ τοῦ καπνὸς καὶ κ ἄ ρ α ἐκάλεσαν αὐτήν.»